

Praktyczne wskazówki

Esej jako gatunek literacki

Esej stanowi twórczą narrację dotyczącą tego, co wydaje się ważne i o czym mówimy w taki sposób, aby dla innych to także stało się ważne.

Esej jest zarazem swobodną i zdyscyplinowaną formą literacką, która otwiera się na subiektywność i przekonania autora, ale też wymaga krytycznego uzasadniania i wyjaśniania własnego stanowiska. Esej przyzwala na stosowanie form gramatycznych takich jak: "osobiście myślę", "uważam, że", czy też "w moim odczuciu" pod warunkiem, że w ich akompaniamentach znajdują się również takie struktury jak "ponieważ", "gdyż, jak wskazują badania", czy też "wypowiadając się na gruncie moich doświadczeń".

"(...) esej uprawomocnia opinię. Prawo autora, żeby wyrazić poglądy bez konieczności konkretyzowania ich z takim samym rygorem, jakiego oczekuje się od innych gatunków takich jak prace dyplomowe, czy artykuły naukowe. Esej uprawnia autora, aby używać formy pierwszoosobowej i powiedzieć na przykład „osobiście wierzę, że...”, niekoniecznie jako ekspert lub wierny świadek, jakiegoś zdarzenia, ale jako człowiek myślący. Styl pisania, nie jest przypadkowy dla eseju, lecz stanowi jego esencję, jako że każdy esej jest produktem unikalnego sposobu myślenia, widzenia i mówienia autora. Esej w każdym fragmencie nosi w sobie podpis autora, całkiem jak obraz, czy inne dzieło sztuki. To nie oznacza jednak, że esej jest miejscem dla niczym niepodpartej lub nieskrępowanej opinii – jest od tego daleki. Esej pozwala jednak na użycie różnych form argumentowania, włączając w to analogie, ilustracje oraz narracje, tak samo zresztą jak i inne uzasadnione środki retoryczne, a także stylistyczne, które wzbudzają emocje, aby odkrywać, rozwijać, bronić, kwestionować lub określać jakieś stanowisko." (Gabriel, 2016 - [The Essay as an Endangered Species: Should WeCare?](#), Journal of Management Studies, 53(2), s. 245).

Pomysł i realizacja

1. **Znajdź temat** – początkiem poszukiwań jest pytanie „o czym warto dziś rozmawiać?” Czas studiowania jest czasem wchodzenia w dorosłość, samodzielność i niezależność. To czas ustalania priorytetów życiowych, poszukiwania wzorców i drogowskazów. Więcej w tym czasie pytań niż odpowiedzi, więcej niepewności niż pewników. Pomyśl o tym, co cię ciekawi, intryguje, fascynuje, niepokoi, martwi lub cieszy. Zdecyduj, o czym chciałbyś/chciałabyś porozmawiać.

Katedra Socjologii i Etyki
Gospodarczej
tel. +48 61 854 38 85
i.bartkowiak@ue.poznan.pl

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
al. Niepodległości 10 | 61-875 Poznań
www.ue.poznan.pl
f X @ in

- 2. Przeczytaj coś** – czytanie nie musi być przykrym obowiązkiem, jeśli uda Ci się wybrać to, co ma szansę Cię zaciekawić. Lektura pomaga uporządkować myśli i zawęzić temat w taki sposób, aby w polu Twojego zainteresowania pozostał najistotniejszy problem. Artykuły, książki czy raporty to narzędzie, które pomogą Ci stworzyć Twój własny tekst.
- 3. Szukanie literatury** – zacznij od przeglądu zbiorów bibliotek akademickich lub skorzystaj z przeglądarki Google scholar, która oferuje szybki i otwarty dostęp do publikacji naukowych. Zastosowanie słów-kluczy ułatwi znalezienie tekstów tematycznie powiązanych z postawionym przez Ciebie problemem. Możesz także skorzystać z wyszukiwarek semantycznych takich jak [Consensus](#) czy [Perplexity](#) (z włączonym trybem akademickim), które pomogą we wstępnym rozpoznaniu zagadnienia.

Struktura tekstu

- 1. Wprowadzenie** powinno zawierać pytanie, które pozwoli czytelnikowi zrozumieć, o czym jest Twój tekst. Artykułując pytanie dobrze jest opisać, jak rozumiesz jego sens, jakie wątki się z nim wiążą. Wyjaśnij, dlaczego wskazany w pytaniu problem wydaje się ważny.
- 2. Rozwinięcie** jest miejscem na analityczną refleksję, osadzenie tematu w szerszej dyskusji, wskazanie na zjawiska, które są istotnie powiązane z podjętym tematem, wykaż, dlaczego przyczyny i następstwa tych zjawisk należy uwzględnić w krytycznej analizie podjętego zagadnienia. Ważne, aby odbiorca zrozumiał, jak ukształtowało się Twoje stanowisko i w jakim kierunku zmierzasz prowadząc swoje rozważania.
- 3. Zakończenie** jest punktem kulminacyjnym, który powinien wiązać podniesione wcześniej kwestie w jakąś spójną myśl – pogląd, który jest Ci bliski. To miejsce na podsumowanie i wnioski.

Przypisy w tekście i bibliografia na koniec

to podstawa, która czyni tekst akademickim. Praca badawcza jest zawsze efektem zbiorowym: nasze własne przemyślenia budowane są na osiągnięciach poprzedników, których dzieła stanowią punkt wyjścia naszego rozumienia problemu i zachęcają do podjęcia dalszych badań. Przytaczając źródła naszych inspiracji intelektualnych wskazujemy te dzieła, które istotnie przyczyniły się do sformułowania naszych własnych przemyśleń. Uczciwość badawcza nakazuje wyraźnie odróżniać to, co własne, od tego, co zapożyczone. Odtwórcze myśli zwykle znajdują się przed przypisem w zdaniu, a twórcze po nawiasie. Esej wymaga ich obu.

Opracowanie:

dr. Krzysztof Durczak

dr hab. Halina Zboroń, prof. UEP

Katedra Socjologii i Etyki
Gospodarczej
tel. +48 61 854 38 85
i.bartkowiak@ue.poznan.pl

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
al. Niepodległości 10 | 61-875 Poznań
www.ue.poznan.pl
f X @ in